

П.С.

Библиотека
ортоби
книга 37
декември 2016

© Ана Ристовиќ
Сите права се задржани.

© of the translation: S. Fischer Foundation
by order of TRADUKI

© Антолог, Скопје, 2016
(македонско издание)

© Теодор Лазарев
(фотографија на авторката)

Главен уредник
Жарко Кујунџиски

Одговорен уредник
Валентина Кујунџиска

Лектура
Кристина Велевска

Насловна
Ана Андроска

Печатница Графоден
ул. „Тодор Чангов“ 19/1, Скопје
Тираж 800

Printed in Republic of Macedonia

П.С.

– избор песни –

АНА РИСТОВИЌ

препев од српски
Никола Маџиров

Антилоп

**СНОВИДНА ВОДА
(1994)**

ТОГАШ

Да ја набљудуваш планината низ прозорецот на возот и да помислиш дека токму оваа планина е таа што ги носи твоите траги.

Потоа да го потпреш показалецот врз замаглений прозорец, потем до него другиот прст, да го приклучиш и третиот: да ја прекриеш со прстите сликата на далечната планина што ја гледаш низ прозорецот, како што би прекрил со дланките ситен инсект врз масата пред да го поклопиш со чаша.

Потоа да го набљудуваш врвот на планината, чудно уловен во растојанието помеѓу двата прста врз стаклото, нежно и со голема грижливост, како препознаено лице на некоја жена додека го откриваш на врвот од доцниот лед. Планините незабележливо треперат додека патуваш крај нив и си замислуваш дека ги ловиш со едноставни движења на рацете.

Потем да се симнеш на станицата до којашто ниту еден од некогашните патишта не можел да те донесе, да ја држиш за рака онаа поради која гласовите во возот слепо се потпираат еден до друг и додека времето и пределот со грижливост оставаат сенки врз нејзиното лице, приспособливо како да е од песок,

да потпевнуваш или зборуваш дека постои една планина
што секогаш те следи каде и да патуваш,
онаа што носи тажна сличност на ѕвездите исклесани
во камен – низ сите прозорци на овој свет и низ сите
светови настанати врз лажливите стакла
на скитачките прозорци.

Да бидеш толку близу до нештата што би сакал
да ти се откриваат како камења во песок
по повлекувањето на водата,
да не веруваш во бездните меѓу прстите
низ кои ветрот на свој начин ја свири илузијата,
темна како сребро.

ЗЕМЈИШТЕ

Ако погледнеш низ прозорецот, не очекувајќи ништо,
токму како првпат да го правиш тоа, ќе здогледаш
Јапонка што се качува по долга патека
што води низ ридовите. Нејзините мали жолти стапала
оставаат траги слични на трагите од ласица.
И околу камењата расте ситно, бело цвеќе,
зашто цела пролет, месечината капе врз тенките прсти
обрабени со зелено и жолто. Ќе слушнеш како
од врвот на ридот одекнуваат своа и гласови –
неколку деца погребуваат малечка птица
чии пердуви се со блескави сончеви бои.
Птицата е толку мала што може да се стави во кутиче кибрит.
Сосема јасно, чиниш можеш да ја допреш со прстите,
ќе ја набљудуваш Јапонката додека се качува кон врвот,
носејќи в рака куфер од прачки. И во него
два немирни скакулци што се борат
како две тревки кога се спротивставуваат на ветрот.
Ќе го слушнеш тивкото удирање на нивните крилја и
чакалот под нозете на онаа што се искачува
и чие срце сега е некаде во стапалата,
не поголемо од зрно боровинка.
Ако погледнеш низ прозорецот, не очекувајќи
ништо, ниту небо, ниту повиканиот ден, ниту милоста
на гранките што го допираат стаклото,
ниту тоа дека во окното можеш повторно да го видиш
своето лице, ниту дека окното мора да постои.

* * *

А ова е огледалото што виси на ѕидот од месарницата, наспроти блажените полутики месо, на коешто му се одземени важноста и метафизичкото значење. Влажниот нос на пазаришниот пес ритуално го милува довратникот. И ножињата на летните муви ја попрснуваат заоблената коска, но бестелесни се рацете што во ракавиците ја собираат светлината што капе од неа, во меланхолични траги.

Ова огледало никому не припаѓа – ниту на месарот, ниту на полутинките, ниту на оној што доаѓа навечер да ја избрише трагата од жолта крв на подот, птичјиот измет врз стаклото на прозорецот и да го иструже ситно за’рганиот мрак останат од претходната ноќ врз последното скалило.

Огледалото и не мора да се наоѓа тука и ќе биде
рамнодушно
на ист начин и кога, да претпоставиме –
ќе го преместат месарот на друго место,
на малите селанки ќе им го однесат во завиена хартија
она
што отсекогаш им припаѓало, а песот ќе загине
врз калливиот пат, опкружен со хармонично
идолопоклонство
на поинакви болви.
И кога некој, сосем непознат и за самиот себеси,
напипувајќи го во мракот, ги принесува кон стаклото
запаленото чкорче и своето зачудено,
изземнето лице.

ЈАЖЕ ОД ПЕСОК
(1997)

* * *

Еднаш, сонував чума –
илјадници заразени, во брезова шума
водеа љубов
со грбовите лупејќи ги стеблата,
дишејќи силно, како бура
затворена меѓу спокојни дрвја.

Чиниш со мрдањето на телата го довикуваат духот на
подземните води
низ крошните прогонувајќи го и денот и одземајќи им
го векот.

Изненадени: зашто секој прст, глужд и бедро
беа активирани чудо
а секое движење – растеглива радост на сетилата.
Некогаш простор на сомнеж и срам,
а сега простор на изобилство, суштинско.

Оддалеку се чинеше: целосно бледите тела
се дрвја што со раздвижување се присетуваа
на заборавениот пир.
А чувството на смртта, за секого
е само одора од трева преку која се дише:

за стотината од нив што се прилепуваа до стеблата
како до лошо сраснати коски
одново допирајќи го светот ветен на другите.

И чиниш ништо не се разликуваше
од еденската градина
освен увереноста дека таа е сепак некаде на друго
место:
со чудесна болка повторно оживен свет.

Еднаш, во тој сон за чумата, по кој будењето
ги отвораше очите како два гроба
напуштени од нечии нозе сосема бавно
преку цела ноќ,
кои чиниш не преминуваат раб, туку растојание
од илјада милји.

* * *

Во време на најава на војната допатува
еден белгиски пријател:
солените дланки со денови колебајќи
го пропуштаа неговиот брод како попово прасе.

Со него пристигнаа и неупотребливи дарови:
градинарски ножици за непостојна градина,
скијачка облека за непостоен скијач,
планинарски ранец за непостојни патувања,
мапа на фландриски град
како пајажина под стакло
за празен сид што го нема.

И тенки, турски држачи за цигари од стебло од роза
што сам ги изделкува, толку долги
што пушачите во малата соба се судираа
вкрстувајќи ги како запалени копја.

„Предвидени се за поголеми растојанија –
добро би било широка тераса, салон
или пикник во поле.

И чадот треба да се испушта полека зашто ова е дрво
што го впива: негувајќи ситни ларви
што се хранат со чадот.“

Рече

додека големиот држач за цигари му стрчеше
низ пустелничката брада и коса
како клун на пупунец што пребарува
непостојно гнездо во воздухот.

Во време на најавите, неговите дарови
навестуваа поинакви употреби:

на нужните растојанија, зашто сè помалку беа
оние меѓу кои тие можеа да се исцртаат,

на запалените стебла, презаситени со чад,
кои растат на непостојната земја;

на отсутните примачи.

* * *

Во шведскиот авион, со чај и забава
ми го нудат прочуениот леб
VASABROT
тенок и сув како ѓон на чевел
посипан со сусам како со златни бубачки.

На соседното седиште
јуродивата калуѓерка со глувчешко лице
првпат моторизирана на небесата
ме убедува дека тоа е причесна
зашто колку што сме поблизу до Бога, толку
поголеми се и нафорите.

Под нас Балтикот се повлекува бавно
како тешка свила...

Залудно ѝ објаснувам –
ако е така, ова лепче не е телото на Бога,
туку на крал.

Густав Адолф Васа, 1628,
градел брод како раскошна кула
не штедејќи ги даровите на сојузниците,
редел скулптури
на бронзените Најади
и мустаклестите Викинзи
долж јарболот, една преку друга
како хор на осуденици
викајќи –

Ова е моќна земја
раскошна, величествена, силна
како брод –
дури и кога бродот почнал да тоне
стотина метри од пристаништето
претоварен со скапоцености,
придушувајќи ги гласовите на кралските морнари –
чудесен брод...

Кој три века бил криен од морето
и од балтичката сол, милосрдна кон дрвото.

Низ брмчењето на моторот, му шепотам на малото
гљувчешко уво
што црното платно го сокрива
како клучалка на музичка кутија –

да грицкаме леб со путер
или уште подобро мармалад од шипинки,
тоа, сестро, останува на вас...

На истата километража од земјата и Бога
замислувајте ја нафората,
а јас ќе ги заријам забите во парчето леб,
ќе го правам ова како да е дно на бродот
со кој сè уште некој може да се спаси...

* * *

На мама

1914

Вечерва пак на програмата
се Хјустоновите „Мртви“:
снег низ целата Ирска,
собирање околу масата,
гуски позлатени со пиво и
натпевање на стариците од кое се накривуваат свеќите
поцрнети само од едната страна.

Веќе знам, пред екранот
мајка ми ќе држи пенкало во раката
обидувајќи се да ја прибележи песната
од непознат поет
– која Џојс не ја спомнува –
пред која во филмот трепери цела Ирска
и републиканската и протестантската –
љубовна, мека, тажна,
за разделба, а за што друго.

И по стоти пат нема да успее
зашто почетните зборови секогаш ја маѓепсуваат
со моќта на својата плима
и ги запираат прстите врз хартијата
собрани околу оловното срце
како глава на крупна птица што ја наслушнува
мелодијата за која однапред знае
дека нема да може да ја повтори.

Пред одјавната шпица
ќе ги прелистува весниците
барајќи ја репризата...

Лето е, бубачките се парат врз завесите
под небото што е шумлив екран без слика;
низ улиците се тркалаат оние
прифатени од животот
како клопче волна подјадена од молци –
допирањето на одмотаните краеве е љубов, велат
и не очекуваат повеќе ни од себеси ни од светот –

додека во последниот кадар гледаме снег
низ цела Ирска како покрива мочуришта и мртви
израмнувајќи сметки
како мека рака на рулет-маса
што го собира она што останало од потрошената игра...

Би ѝ кажала на мајка ми:
да се обидеш да прибележиш песна во овој миг
е исто како да ја стискаш раката под покривката
за да зачуваш предмет од сонот
би кажала, со предупредување
вечерва на програмата е

недопирливото, нечујното, неповторливото, невидливото

и Ирска секогаш ќе ни биде поблиска отколку ние на Ирска
додека на вагата нештата од овој свет
натезнуваат наспроти литературата.

Кога бев седумнаесет, се сладев со „Писмата до Нора“
Кога бев дваесет, поверував во говорот, водена од „Улис“
Денес, мислам на вистинскиот живот

На почетокот од векот,
Пула му беше поблиску на Ахасферот Џојс
отколку мене на крајот од векот.
Рече – *Нема Боџ за Ирска,*
нè чекаа̄ селидби среде злокобни води –
Многу години потоа, Бекет незабележлив го гледаше Годо
во Панчево, од последниот ред, сув како кос
заскитан во јато ластовици.

„Le Monde“ го бележи впечатокот
од илегалното патување:
„Тоа словенско гратче во фабричен чад
толку потсеќа на Даблин
Dubh Linn: Црна Бара“ –

Тоа гратче толку далеку од Ирска
што веруваше дека
Бекет веќе неколку години е мртов...

* * *

1772

Ова би можело да биде небо над Стокхолм:
над езерото Меларен, еден истоштен ангел
лебди вкочанет
како смрзнати алишта што не се собрани навреме.
Заледен, враќајќи се по својата сенка
заборавена на површината од водата.

Ангел што не му должи на Северот веќе ништо:
при налет на ветрот, пердувите смекнуваат
и гуските од предградието го обрабуваат крајбрежјето –
би се криел со задоволство меѓу нив
како црвенобрадиот во киклопското стадо некогаш.

Скришно, ноќе, го посети старец: пред него
ледената перика како игло,
во знак на поздрав понизно ја симнува од главата.
Тогаш ангелот затропа со ледените крилја
како со кастанети што го можат уште тоа:
да потсетат на начинот на некогашното танцување.

Ангелската тажаленка
почнува со сеќавање на потеклото на нештата:
на расчистувањето на сметките на расфрлените брегови,
на довербата на мостовите од магла
што се стекнува со текот на времето.

Тажаленката на старецот
почнува со нештата какви што ќе бидат:
кога секој ќе извлекува по еден мал ангел
под масата
како лажлива карта за влог
и кога во мода ќе бидат ниските летови преку водата
со брзо паѓање на нозете.

Сегашноста, како раскин на договорот
дозволува уште да ги расчистат сметките и да го сведат
билансот на денот:

Ангелот со сенката,
Сведенборг со Емануела, како љубовник,
оставајќи го за миг небото настрана,
како соба од која си излегол, застанувајќи
пред вратата,
во сенката на ништожноста.

CIP – Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека
„Св. Климент Охридски“, Скопје

821.163.41-1

РИСТОВИЌ, Ана

П.С. / Ана Ристовиќ ; превод од српски јазик Никола
Маџиров. – Скопје : Антолог, 2016. – 112 стр. ; 20 см –
(Библиотека Огнови ; кн. 37)

ISBN 978-608-243-191-8

COBISS.MK-ID 102157834

Издава
Антолог
ул. „Ѓорѓи Пулевски“ бр. 29 лок. 1, Скопје
тел. / факс (02) 3201 007
Жиро сметка 300000003674784
Комерцијална банка а.д. Скопје
ЕДБ 4080014541495

Издавањето на ова дело беше поддржано од ТРАДУКИ, литературна мрежа на која припаѓаат Сојузното министерство за Европа, интеграции и надворешни работи на Република Австрија, Министерството за надворешни работи на Сојузна Република Германија, швајцарската фондација за култура ПроХелвеција, КултурКонтакт Австрија (по налог на Сојузната канцеларска служба на Република Австрија), Гете Институтот, Агенцијата за книги на Словенија ЈАК, Министерството за култура на Република Хрватска, Ресорот за култура на владата на кнежевството Лихтенштајн, Министерството за култура на Албанија, Министерството за култура и информирање на Република Србија, Министерството за култура на Република Романија, Министерството за култура на Црна Гора, Саемот на книгата во Лајпциг и фондацијата С. Фишер.

traduki

Книгата е објавена со финансиска поддршка и од Министерството за култура на Република Македонија и на Министерството за култура на Република Србија.

